

Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
JULIANE KOKOTT
przedstawiona w dniu 9 października 2014 r.¹

Sprawa C-531/13

Marktgemeinde Straßwalchen i in.[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

złożony przez Verwaltungsgerichtshof (Austria)]

Środowisko naturalne — Dyrektywa 85/337/EWG — Ocena skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne — Przedsięwzięcia podlegające obowiązkowi dokonania oceny — Pojęcie „wydobycia [...] gazu ziemnego do celów handlowych” — Odwiert rozpoznawczy — Kumulacja przedsięwzięć

I – Wprowadzenie

1. Dyrektywa OOS² nie pierwszy raz zajmuje Trybunał – jest wręcz odwrotnie³. Mimo to stawia ona ciągle nowe kwestie.

2. W niniejszym postępowaniu w sprawie wydania orzeczenia w trybie prejudycjalnym należy wyjaśnić, czy próbne wydobycie gazu ziemnego przy wykonywaniu odwiertów rozpoznawczych stanowi „wydobycie [...] gazu ziemnego do celów handlowych”, które po osiągnięciu wartości progowej wymaga bezwzględnie dokonania oceny oddziaływania na środowisko. Następnie należy wyjaśnić, jak stosować tę wartość progową, tj. w szczególności, czy i ewentualnie jakie dalsze odwierty i pozostałe przedsięwzięcia muszą zostać uwzględnione.

3. Ponadto należy poruszyć kwestię, czy taki odwiert rozpoznawczy wykonywany jako odwiert głęboki wymaga dokonania oceny, ponieważ w jego przypadku należy liczyć się ze znaczącym oddziaływaniem na środowisko.

1 — Język oryginału: niemiecki.

2 — Dyrektywa Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz.U. L 175, s. 40 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 15, t. 1, s. 248), zmienionej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/31/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie geologicznego składowania dwutlenku węgla oraz zmieniającą dyrektywę Rady 85/337/EWG, dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/60/WE, 2001/80/WE, 2004/35/WE, 2006/12/WE, 2008/1/WE i rozporządzenie (WE) nr 1013/2006 (Dz.U. L 140, s. 114) (zwana dalej „dyrektywą OOS”). Dyrektywa 85/337/EWG została ujednoliconą dyrektywą 2011/92/UE (Dz.U. 2012, L 26, s. 1), a ostatnio zmieniona w kilku punktach dyrektywą 2014/52/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. (Dz.U. L 124, s. 1).

3 — Istnieje już ok. 100 wyroków i postanowień, w których została wymieniona ta dyrektywa.

II – Ramy prawne

A – Prawo Unii

4. Artykuł 2 ust. 1 definiuje cel dyrektywy OOS:

„Państwa członkowskie przyjmują wszystkie niezbędne środki, aby zapewnić podleganie przedsięwzięć mogących powodować znaczące skutki w środowisku, między innymi z powodu ich charakteru, rozmiarów lub lokalizacji, wymogowi uzyskania zezwolenia na inwestycję i oceny w odniesieniu do ich skutków, przed udzieleniem zezwolenia”.

5. W art. 4 ust. 1–3 dyrektywy OOS i w załącznikach I–III do niejszczegółowo uregulowano, jakie przedsięwzięcia podlegają wymogowi oceny oddziaływania na środowisko:

„1. [...] przedsięwzięcia zaliczone do kategorii wymienionych w załączniku I podlegają ocenie zgodnie z art. 5–10.

2. Z zastrzeżeniem art. 2 ust. 3, przedsięwzięcia wymienione w załączniku II, państwa członkowskie określają za pomocą:

a) badania indywidualnego

lub

b) progów lub kryteriów ustalonych przez państwo członkowskie,

czy przedsięwzięcie podlega ocenie zgodnie z art. 5–10.

Państwa członkowskie mogą postanowić o stosowaniu obydwu procedur, o których mowa w lit. a) i b).

3. Podczas przeprowadzania badania indywidualnego lub ustalania progów lub kryteriów do celów ust. 2 uwzględnia się odpowiednie kryteria selekcji wymienione w załączniku III”.

6. Punkt 14 załącznika I do dyrektywy OOS dotyczy wydobywania gazu ziemnego:

„Wydobywanie ropy naftowej i gazu ziemnego do celów handlowych, w przypadku gdy ilości wydobyte przekraczają 500 ton dziennie dla ropy naftowej i 500 000 m³ dziennie w przypadku gazu”.

7. Również pkt 2 lit. d) i e) załącznika II zawiera potencjalne rodzaje przedsięwzięć, które mogą mieć związek z poszukiwaniem złóż gazu ziemnego:

„d) Głębokie wiercenia, w szczególności:

(i) wiercenia geotermiczne,

(ii) wiercenia w celu składowania odpadów jądrowych,

(iii) wiercenia w celu zaopatrzenia w wodę,

z wyjątkiem wierceń w celu zbadania stabilności gruntu.

e) Powierzchniowe urządzenia przemysłowe dla wydobywania węgla, ropy naftowej, gazu ziemnego i rud, a także łupków bitumicznych”.

8. Ponadto należy wskazać na pkt 13 lit. b) załącznika II do dyrektywy OOS dotyczący opracowania i testowania:

„Przedsięwzięcia w załączniku I podjęte wyłącznie lub głównie z powodu opracowania lub testowania nowych metod lub produktów i użytkowane nie dłużej niż przez dwa lata”.

9. W końcu także załącznik III do dyrektywy OOS w art. 4 ust. 3 zawiera wymienione kryteria wyboru w odniesieniu do przedsięwzięć z załącznika II:

„1. Cechy przedsięwzięć muszą być rozpatrzone z uwzględnieniem w szczególności:

- rozmiaru przedsięwzięcia,
- kumulacji z innymi przedsięwzięciami,
- [...]
- zanieczyszczeń i zagrożeń,
- [...].

2. Lokalizacja przedsięwzięć Środowiskowa wrażliwość obszarów geograficznych, które mogą być dotknięte skutkami spowodowanymi przez przedsięwzięcia, musi być rozpatrywana z uwzględnieniem w szczególności:

- dotychczasowego przeznaczenia gruntów,
- [...].”

B – *Prawo austriackie*

10. Austria w kolumnie 1 pkt 29 lit. a) załącznika 1 do Umweltverträglichkeitsprüfungsgesetzes 2000 (ustawy z 2000 r. o ocenie oddziaływania na środowisko, zwanej dalej „UVPG 2000”) uregulowała, iż wartości progowe z pkt 14 załącznika I do dyrektywy OOS muszą być spełnione „na sondę”:

„Eksploracja ropy naftowej lub gazu ziemnego w ilości co najmniej 500 ton dziennie na sondę w przypadku ropy naftowej i co najmniej 500 000 m³ dziennie na sondę w przypadku gazu ziemnego”.

11. Paragraf 1 pkt 1 i 2 Mineralrohstoffgesetzes 1999 (ustawy o surowcach mineralnych z 1999 r.) dokonuje rozróżnienia na poszukiwanie surowców mineralnych i ich wydobycie:

„§ 1. W rozumieniu tej ustawy federalnej:

1) »Poszukiwanie« oznacza każde pośrednie i bezpośrednie szukanie surowców mineralnych łącznie z powiązaniem z tym czynnościami przygotowawczymi, jak również pozyskiwanie i badanie naturalnych złóż surowców mineralnych oraz opuszczonych hałd zawierających takowe surowce w celu ustalenia opłacalności wydobycia;

2) »Wydobycie« oznacza oddzielenie lub uwolnienie (eksploatację) mineralnych surowców naturalnych oraz powiązane z tym czynności przygotowawcze, towarzyszące oraz następcze;

[...]”.

III – Spór w postępowaniu głównym i wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

12. W postępowaniu głównym austriacka Marktgemeinde (gmina targowa) Straßwalchen i 59 jej mieszkańców, w tym pan Kornhuber (zwani dalej „Marktgemeinde” lub „Marktgemeinde Straßwalchen i in.”) sprzeciwili się wydanej przez Bundesminister für Wirtschaft, Familie und Jugend (austriackiego federalnego ministra ds. gospodarki, rodziny i młodzieży) decyzji z dnia 29 sierpnia 2011 r. w sprawie zezwolenia na wykonanie przez Rohöl-Aufsuchungs AG (zwanej dalej „RAG”) na terytorium gminy odwiertu w celach rozpoznawczych.

13. Wydane zezwolenie obejmuje utworzenie placu wiertniczego oraz dojazdu, montaż i demontaż urządzeń wiertniczych, przeprowadzenie prac wiertniczych, montaż oraz demontaż urządzeń testowych, przeprowadzenie prac próbnych, a także – w przypadku niepowodzenia przedsięwzięcia – przywrócenie do stanu poprzedniego powierzchni zajętych pod urządzenia wiertnicze oraz przeprowadzenie zabiegów rekultywacyjnych, a w przypadku odkrycia złóż doprowadzenie powierzchni zajętych pod urządzenia wiertnicze – z wyłączeniem obszaru pod przyszłą sondę – do stanu poprzedniego oraz przeprowadzenie zabiegów rekultywacyjnych na obrzeżach tego terenu. Przewidywalna głębokość odwiertów wynosi ok. 4150 m.

14. Na wypadek odkrycia złóż zezwolenie obejmuje również próbne wydobywanie gazu ziemnego do 1 000 000 m³ całkowitej ilości wydobywania w celu udokumentowania rentowności odwiertu, przy czym wydobywanie powinno kształtować się na poziomie 150 000–250 000 m³ dziennie. Wydobyty gaz ma podlegać następnie spalaniu na obrzeżach placu wiertniczego. Nie przewidziano podłączenia do wysokociśnieniowej sieci gazociągowej. W przypadku odkrycia złóż nastąpi ponadto próbne wydobywanie ropy naftowej (w znacznie mniejszych ilościach) oraz gazu ziemnego z towarzyszących jej złóż (maksymalnie 150 m³ lub 18 900 m³ dziennie).

15. Ocena oddziaływania na środowisko nie została przeprowadzona, ponieważ nie chodzi tu o wydobywanie gazu ziemnego lub ropy naftowej i nie ma powiązań z innymi przedsięwzięciami.

16. Według stanowiska RAG nie znaleziono ani gazu ziemnego, ani ropy naftowej i odwiert został w międzyczasie zakończony.

17. W ramach postępowania głównego Marktgemeinde reprezentuje jednak stanowisko, że powinna zostać przeprowadzona ocena oddziaływania tego przedsięwzięcia na środowisko. Podnosi ona między innymi, iż tylko na jej terytorium przeprowadzono ponad 30 odwiertów i wydano zezwolenie na dalsze odwierty. Ponadto na terenie gminy i w jej okolicy utworzono wiele magazynów gazu ziemnego oraz w znacznym stopniu została rozbudowana sieć gazociągowa.

18. W związku z powyższym Verwaltungsgerichtshof przedłożył Trybunałowi następujące pytania:

„1) Czy ograniczone zarówno pod względem czasowym, jak i ilościowym próbne wydobywanie gazu ziemnego z odwiertu wykonanego w celu zbadania opłacalności stałego wydobywania gazu ziemnego na skalę przemysłową stanowi »wydobywanie [...] gazu ziemnego do celów handlowych« w rozumieniu pkt 14 załącznika I do dyrektywy OOŚ?

W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pierwsze pytanie prejudycjalne:

2) Czy pkt 14 załącznika I do dyrektywy OOŚ stoi na przeszkodzie regulacji prawa krajowego, która w przypadku wydobywania gazu ziemnego łączy przewidziane w pkt 14 załącznika I do dyrektywy OOŚ progi wydobywania gazu ziemnego nie z wydobywaniem jako takim, lecz z »wydobywaniem na sondę«?

- 3) Czy dyrektywę OOS należy interpretować w taki sposób, że właściwy organ w okolicznościach takich jak te zaistniałe w postępowaniu głównym, w którym złożono wniosek o wydanie zezwolenia na przeprowadzenie próbnego wydobywania gazu ziemnego w ramach odwiertu rozpoznawczego, zobligowany jest przy ustalaniu istnienia obowiązku dokonania oceny oddziaływania na środowisko, do zbadania kumulatywnego oddziaływania wszystkich przedsięwzięć takiego samego typu, a konkretnie wszystkich odwiertów rozpoznawczych na terenie danej gminy?”.

19. Marktgemeinde Straßwalchen i in., Republika Austrii, RAG, Republika Federalna Niemiec, Rzeczpospolita Polska oraz Komisja Europejska przedstawiły swoje stanowiska na piśmie oraz w trakcie rozprawy w dniu 3 września 2014 r.

IV – Ocena prawna

20. Celem wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest ustalenie, czy próbne wydobywanie gazu ziemnego w ramach odwiertu rozpoznawczego musi być bezwzględnie poddane ocenie oddziaływania na środowisko. W tym celu należy najpierw wyjaśnić, czy chodzi w tym przypadku o wydobywanie gazu ziemnego do celów handlowych w rozumieniu pkt 14 załącznika I, a następnie, czy wielkość wydobywania może być badana pod kątem osiągnięcia wartości progowej na sondę i wreszcie, jakie inne przedsięwzięcia muszą zostać uwzględnione przy badaniu konieczności dokonania oceny oddziaływania na środowisko.

A – W przedmiocie pytania pierwszego

21. W drodze pierwszego pytania prejudycjalnego Verwaltungsgerichtshof zmierza do ustalenia, czy pojęcie „wydobywania [...] gazu ziemnego do celów handlowych” w rozumieniu pkt 14 załącznika I do dyrektywy OOS obejmuje ograniczone zarówno pod względem czasowym jak i ilościowym próbne wydobywanie gazu ziemnego, które jest prowadzone w ramach odwiertu rozpoznawczego dla zbadania opłacalności stałego wydobywania gazu ziemnego.

22. Na wstępie należy przypomnieć, że pojęciom zawartym w przepisie prawa Unii, który nie zawiera wyraźnego odesłania do prawa państw członkowskich dla określenia ich znaczenia i zakresu, należy zwykle nadać w całej Unii Europejskiej autonomiczną i jednolitą wykładnię, którą należy ustalić przy uwzględnieniu kontekstu przepisu i celu danego uregulowania⁴. Dlatego nie jest istotne, jak prawo austriackie definiuje pojęcie wydobywania.

23. Austria i RAG podkreślają, że odwiert rozpoznawczy nie ma bezpośrednio na celu wydobywania gazu ziemnego do wykorzystania dla celów gospodarczych. Odwiert służy raczej zbadaniu, czy i w jakiej ilości gaz ziemny może być wydobywany w ramach przedsięwzięcia gospodarczego.

24. Jak natomiast wywodzą Niemcy, pojęcie „wydobywania” („Gewinnung”) w normalnym niemieckim użyciu językowym oznacza najogólniej eksploatację bogactw naturalnych i surowców. Nie jest konieczne, by pozyskane materiały mogły być wykorzystywane gospodarczo, ani żeby takie wykorzystanie było zamierzone.

4 — Wyroki: Linster, C-287/98, EU:C:2000:468, pkt 43; Umweltanwalt von Kärnten, C-205/08, EU:C:2009:767, pkt 48; Edwards, C-260/11, EU:C:2013:221, pkt 29.

25. Niemcy i Komisja także słusznie wskazują na to, że wersje angielska i francuska dyrektywy OOS zawierają pojęcie „extracion”⁵, które w jeszcze mniejszym stopniu implikuje wykorzystanie gospodarcze pozyskanych materiałów niż pojęcie wydobywania. Nie istnieją wersje językowe, z których dosłownym brzmieniem nie do pogodzenia byłoby wydobywanie próbne.

26. Okoliczność, że ujęte zostało tylko wydobywanie do celów handlowych, niekoniecznie wyklucza także wydobywanie próbne w ramach odwiertu rozpoznawczego z obszaru stosowania tego typu przedsięwzięcia. Ponieważ przeprowadza się je dla wyjaśnienia możliwości komercyjnego wydobywania gazu ziemnego lub ropy naftowej, to wydobywanie próbne także służy celom handlowym. Inaczej byłoby w przypadku wydobywania próbnego, które służyłoby tylko celom badawczym, a nie przygotowaniu działalności gospodarczej.

27. Jednakże Austria i RAG wywodzą, że w górnictwie i prawie górniczym pojęcie wydobywania rozumiane jest wężej i dotyczy tam tylko produkcji surowców, podczas gdy pozyskiwanie surowców w trakcie działań rozpoznawczych przypisywane jest poszukiwaniu. Na to znaczenie wywiedzione z prawa górniczego ich zdaniem orientował się ustawodawca przy opracowywaniu pkt 14 załącznika I do dyrektywy OOS.

28. Takie rozumienie potwierdza dyrektywa w sprawie bezpieczeństwa działalności związanej ze złożami ropy naftowej i gazu ziemnego na obszarach morskich⁶. Wprowadza ona mianowicie w art. 2 pkt 15 i 16 rozróżnienie między poszukiwaniem a eksploatacją, przy czym ta ostatnia obejmuje wydobywanie. W odwrotnym rozumieniu eksploracja nie byłaby wydobywaniem. Za tym, że to rozróżnienie istotne jest również dla dyrektywy OOS przemawia także i to, że zgodnie z motywem 16 wymienionej na początku dyrektywy istniejącymi regulacjami o udziale społeczeństwa nie są objęte w szczególności określone czynności eksploracyjne – łącznie z dyrektywą OOS.

29. Także z dyrektywy w sprawie gospodarowania odpadami⁷ da się wyprowadzić różnicę między poszukiwaniem a wydobywaniem. Artykuł 3 pkt 21 tej dyrektywy definiuje bowiem „poszukiwanie” jako poszukiwanie złóż minerałów o znaczeniu gospodarczym, w tym opróbowanie, pobieranie prób losowych, wiercenie i wykonywanie szurfów, z wyłączeniem jednak wszelkich prac wymaganych dla udostępnienia takich złóż oraz wszelkich działań związanych bezpośrednio z czynną działalnością wydobywczą.

30. Wspólną cechą obu dyrektyw jest to, że w sposób wyodrębniony definiują poszukiwanie, by włączyć je w swój zakres regulacji. Dlatego także w ramach dyrektywy OOS włączenie poszukiwania w wydobywanie bez wyraźnej regulacji prawnej wydaje się raczej wątpliwe.

31. Jednakże rozgraniczenie pojęciowe w innych regulacjach nie ma charakteru obligatoryjnego przy dokonywaniu wykładni typów przedsięwzięć z dyrektywy OOS. I tak Trybunał dokonał w dyrektywie OOS takiej wykładni pojęcia unieszkodliwiania odpadów, że obejmuje ono odzyskiwanie odpadów, podczas gdy dyrektywa w sprawie odpadów dokonuje ścisłego rozgraniczenia między tymi dwoma pojęciami⁸. Jeśli w innych regulacjach prawnych rozgraniczenie nie dotyczy skutków dla środowiska naturalnego, a dyrektywa OOS nie zawiera wyraźnego odesłania do innego uregulowania, to wykładnia pojęcia z dyrektywy OOS musi być mianowicie dokonywana niezależnie od tych uregulowań i przede

5 — Na tym samym rdzeniu wyrazu opierają się też wersje językowe: hiszpańska („extracción”), włoska („estrazione”), maltańska („l-estrazzjoni”), portugalska („extracção”) i rumuńska („extracția”). Podobne są także wersje bułgarska („dobiwanoto”) i węgierska („kitermelése”).

6 — Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/30/UE z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie bezpieczeństwa działalności związanej ze złożami ropy naftowej i gazu ziemnego na obszarach morskich oraz zmiany dyrektywy 2004/35/WE (Dz.U. L 178, s. 66).

7 — Dyrektywa 2006/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie gospodarowania odpadami pochodzącymi z przemysłu wydobywczego oraz zmieniająca dyrektywę 2004/35/WE (Dz.U. L 102, s. 15).

8 — Wyrok Komisja/Włochy, C-486/04, EU:C:2006:732, pkt 44.

wszystkim w odniesieniu do oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko⁹. Niezależnie od tego ograniczenie pojęcia unieszkodliwiania odpadów w dyrektywie OOS do znaczenia z dyrektywy w sprawie gospodarowania odpadami prowadziłyby do tego, że odzyskiwanie odpadów wypadłoby w całości z zakresu stosowania oceny oddziaływania na środowisko.

32. W niniejszym przypadku sytuacja nie jest jednak tak jasna jak w przypadku rozróżnienia między unieszkodliwianiem a odzyskiwaniem odpadów. Oddziaływanie na środowisko stałego wydobywania gazu ziemnego i próbnego wydobywania w ramach odwiertu rozpoznawczego na pierwszy rzut oka różnią się przede wszystkim ich długością trwania oraz infrastrukturą dla wykorzystania wydobywanego gazu.

33. Wprawdzie nie można wykluczyć, że odwierty, które nie różnią się od siebie w istotny sposób w przypadku poszukiwania i wydobywania, są istotne z punktu widzenia znaczenia oddziaływania na środowisko. Jednakże właśnie w tym punkcie nie ma znaczącej różnicy między odwiertami w celu wydobywania gazu ziemnego w rozumieniu pkt 14 załącznika I do dyrektywy OOS i innymi głębokimi odwiertami, które stosownie do art. 4 ust. 2 i 3 oraz pkt 2 lit. d) załącznika II wymagają dokonania oceny, jeżeli mogą znacząco oddziaływać na środowisko¹⁰. Okoliczność, że jest dokonywany odwiert, nie skutkuje założeniem wydobywania gazu ziemnego.

34. Ponieważ odwiert rozpoznawczy według wszelkiego prawdopodobieństwa z zasady jest kwalifikowany przez dyrektywę OOS jako odwiert głęboki, nie jest potrzebne rozszerzanie pojęcia wydobywania gazu ziemnego poza pojęcie używane w ramach prawa górniczego, by zapewnić ocenę takich oddziaływań. Wprawdzie Niemcy uznają wykładnię takiego typu przedsięwzięcia za niejasną, ponieważ pojęcie głębokiego odwiertu nie jest zdefiniowane, to jednak także to pojęcie z prawa Unii nie może być konkretyzowane jednostronnie przez państwa członkowskie, lecz wymaga wykładni autonomicznej, dokonywanej przede wszystkim w świetle celów dyrektywy OOS.

35. Kolejny argument w ramach systemowej wykładni na rzecz tego, by nie przyporządkowywać poszukiwania do wydobywania, wynika z użycia *dziennych* wartości progowych przy definiowaniu tego typu przedsięwzięcia w pkt 14 załącznika I do dyrektywy OOS. Dzienna wartość progowa pozwala przypuszczać, że prawodawcy chodziło nie o przejściowe wydobywanie próbne, lecz o działalność wydobywczą trwającą przez wiele dni. Wprawdzie także wydobywanie próbne może odbywać się przez wiele dni, jak pokazuje to zaskarżone zezwolenie będące przedmiotem niniejszego postępowania, które ustala łączną całościową ilość wydobywania oraz minimalną całościową dzienną ilość wydobywania. Niemniej wydobywanie próbne w ramach odwiertu rozpoznawczego nie ma takiego samego charakteru jak stałe wydobywanie.

36. W świetle tych argumentów do innego wyniku nie może także prowadzić stałe orzecznictwo, zgodnie z którym dyrektywa OOS w zakresie dotyczącym zobowiązania do dokonania ocen oddziaływania na środowisko ma szeroki zakres zastosowania i realizuje bardzo daleko idący cel¹¹.

37. Tym samym na pierwsze pytanie prejudycjalne należy odpowiedzieć, że w przypadku próbnego wydobywania gazu ziemnego, ograniczonego zarówno pod względem czasowym, jak i ilościowym, przeprowadzanego w ramach odwiertu rozpoznawczego dla zbadania opłacalności stałego wydobywania gazu ziemnego, nie chodzi o „wydobywanie [...] gazu ziemnego do celów handlowych” w rozumieniu pkt 14 załącznika I do dyrektywy OOS.

9 — Wyrok Komisja/Włochy, EU:C:2006:732, pkt 42, 43.

10 — Zobacz w tej kwestii dalsze wywody w pkt 60 i nast.

11 — Wyroki: Kraaijeveld i in., C-72/95, EU:C:1996:404, pkt 31; WWF i in., C-435/97, EU:C:1999:418, pkt 40; Komisja/Hiszpania, C-227/01, EU:C:2004:528, pkt 46; Komisja/Włochy, EU:C:2006:732, pkt 37; Abraham i in., C-2/07, EU:C:2008:133, pkt 32; Ecologistas en Acción-CODA, C-142/07, EU:C:2008:445, pkt 28; Umweltschutz von Kärnten, EU:C:2009:767, pkt 48; Brussels Hoofdstedelijk Gewest i in., C-275/09, EU:C:2011:154, pkt 29; Komisja/Hiszpania, C-404/09, EU:C:2011:768, pkt 79; Komisja/Hiszpania, C-560/08, EU:C:2011:835, pkt 103; Iberdrola Distribución Eléctrica, C-300/13, EU:C:2014:188, pkt 22; a także postanowienie Aiello i in., C-156/07, EU:C:2008:398, pkt 33.

B – W przedmiocie pytania drugiego

38. Na drugie pytanie odpowiadam na wypadek, gdyby Trybunał nie uznał mojej odpowiedzi na pytanie pierwsze. Dotyczy ono kwestii, czy pkt 14 załącznika I do dyrektywy OOS pozwala na taką regulację w prawie krajowym, która przy wydobyciu gazu ziemnego nie wiąże wymienionych w pkt 14 załącznika I wartości progowych z wydobyciem jako takim, lecz z „wydobyciem na sondę”, tj. z pojedynczego odwiertu.

39. Z dosłownego brzmienia pkt 14 załącznika I do dyrektywy OOS nie wynika ograniczenie wartości progowej do wydobycia na sondę. Już więc z tego powodu jest wątpliwe, czy ten warunek jest do pogodzenia z szerokim zakresem stosowania dyrektywy i jej celów.

40. Ponadto cel dyrektywy OOS nie może być obchodzony poprzez dzielenie przedsięwzięć, a nieuwzględnienie skumulowanego oddziaływania przedsięwzięć nie może skutkować tym, że te przedsięwzięcia zostaną jako całość wyłączone z obowiązku dokonania oceny oddziaływania na środowisko, jeśli nawet skumulowane mogą znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 2 ust. 1¹².

41. Stwierdzano to wprawdzie najczęściej w związku z przedsięwzięciami zgodnymi z załącznikiem II do dyrektywy OOS¹³, lecz także przedsięwzięcia zgodne z załącznikiem I nie mogą być tak dzielone, by prowadziło to do obchodzenia obowiązku dokonania oceny oddziaływania na środowisko¹⁴. Jak słusznie wywodzi Marktgemeinde, ograniczenie badania wartości progowych stosownie do pkt 14 załącznika I do wydobycia na sondę, zachęca do takiego właśnie rozdzielenia.

42. Nie musi tu podlegać rozstrzygnięciu, czy słuszne jest przeciwstawne stanowisko RAG, iż takie dzielenie jest wykluczone z powodów ekonomicznych, ponieważ w tym przypadku nie robiłoby różnicy, gdyby zrezygnowano z przyjęcia odniesienia do pojedynczych sond.

43. Austria i RAG wywodzą wprawdzie, że prawo austriackie, a dokładniej § 3 ust. 2 UVPG 2000 wymaga uwzględnienia oddziaływania skumulowanego. Jednakże Verwaltungsgerichtshof nie uczynił z tego przedmiotu swego wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

44. Także i to nie jest zaskakujące. Przedstawione przez Austrię uregulowanie dotyczące kumulacji nie prowadzi mianowicie przy osiągnięciu wartości progowych przez kilka przedsięwzięć nieodwołalnie do konieczności dokonania oceny oddziaływania na środowisko, jak przewidziano to w art. 4 ust. 1 dyrektywy OOS i w pkt 14 załącznika I do niej. Ocenę przeprowadza się raczej tylko wówczas, jeśli dodatkowo zostanie stwierdzone, że należy liczyć się ze znaczącym, szkodliwym, stanowiącym dolegliwość lub obciążającym oddziaływaniem. Austriackie uregulowanie dotyczące kumulacji może więc być traktowane co najwyżej jako instrument implementacji art. 4 ust. 2 i 3 oraz załącznika II tam, gdzie takie dodatkowe stwierdzenie jest potrzebne.

45. Punkt 14 załącznika I do dyrektywy OOS jest tym samym sprzeczny z uregulowaniem prawa krajowego, które wiąże wymienione w tym punkcie wartości progowe przy wydobyciu gazu ziemnego z „wydobyciem na sondę”.

12 — Wyroki: Komisja/Irlandia, C-392/96, EU:C:1999:431, pkt 76; Abraham i in., EU:C:2008:133, pkt 27; Komisja/Hiszpania, EU:C:2011:835, pkt 98.

13 — Oprócz wyroków wymienionych w przypisie 15 obowiązuje to także w odniesieniu do wyroków: Ecologistas en Acción-CODA, EU:C:2008:445, pkt 44; Brussels Hoofdstedelijk Gewest i in., EU:C:2011:154, pkt 36; Salzburger Flughafen, C-244/12, EU:C:2013:203, pkt 37.

14 — Wyroki: Komisja/Hiszpania, EU:C:2004:528, pkt 53; Umweltanwalt von Kärnten, EU:C:2009:767, pkt 53 i Iberdrola Distribución Eléctrica, EU:C:2014:188, pkt 24.

C – W przedmiocie pytania trzeciego

46. W drodze pytania trzeciego Verwaltungsgerichtshof zmierza do ustalenia, jakie inne przedsięwzięcia należy uwzględnić przy sprawdzaniu, czy istnieje obowiązek dokonania oceny oddziaływania na środowisko. W takim zakresie, w jakim odnosi się ono do pkt 14 załącznika I do dyrektywy OOS odpowiem na nie także na wypadek, gdyby Trybunał, odpowiadając na pytanie pierwsze, doszedł do innego wniosku.

47. Ponieważ to pytanie zostało zadane tylko na okoliczność, gdy na pytanie pierwsze zostanie udzielona odpowiedź twierdząca, Verwaltungsgerichtshof zakłada najwyraźniej, że obowiązek dokonania oceny oddziaływania na środowisko może wynikać tylko z przepisu art. 4 ust. 1 dyrektywy OOS i pkt 14 załącznika I do niej, która dotyczy wydobycia gazu ziemnego do celów handlowych, gdy wielkość wydobycia przekracza 500 000 m³ dziennie (w tej kwestii zob. śródtytuł 1 poniżej). Może on jednak wynikać również z art. 4 ust. 2 i 3 dyrektywy oraz pkt 2 lit. d) załącznika II do niej, gdy rozpoznawczy odwiert niezależnie od ilości wydobycia należy traktować jako odwiert głęboki. Z tego względu Trybunał powinien zająć się także tym aspektem, by udzielić istotnej dla sprawy odpowiedzi na ten wniosek (w tej kwestii zob. śródtytuł 2 poniżej)¹⁵.

1. W przedmiocie wymogu oceny wydobycia gazu ziemnego

48. Jeśli dokonywane w ramach odwiertu rozpoznawczego próbnie wydobycie gazu ziemnego należy traktować jako wydobycie gazu ziemnego, to musi ono podlegać ocenie zgodnie z art. 4 ust. 1 dyrektywy OOS i pkt 14 załącznika I do niej, gdy ilość wydobycia przekracza 500 000 m³ dziennie. Ponieważ ilość wydobycia nie może być oceniona na podstawie pojedynczej sondy, powstaje pytanie, jak należy ją mierzyć.

49. Verwaltungsgerichtshof wymienia możliwość uwzględnienia wszystkich odwiertów dokonanych na terenie gminy. Wskazuje dwa punkty widzenia mogące mieć znaczenie w tym kontekście, a mianowicie, po pierwsze, podlegające uwzględnieniu rodzaje przedsięwzięć względem przedsięwzięć częściowych, a, po drugie, wyznaczenie obszaru, w którego ramach te przedsięwzięcia odgrywają znaczącą rolę. Ponadto uwzględnić należy trzeci punkt widzenia, a mianowicie czas realizacji poszczególnych przedsięwzięć częściowych.

a) W przedmiocie istotnych przedsięwzięć względem przedsięwzięć częściowych

50. Marktgemeinde reprezentuje pogląd, że niezależnie od różnych sond muszą zostać uwzględnione także sieci gazociągowe i magazyny gazu ziemnego.

51. To jednak nie przekonuje. Jeżeli zostanie uznany obowiązek dokonania oceny oddziaływania na środowisko w ramach pkt 14 załącznika I do dyrektywy OOS, nie może to objąć sieci gazociągowych i magazynów gazu ziemnego, ponieważ te urządzenia nie są tam wymienione. Nie mogłyby się one także przyczynić do osiągnięcia wartości progowej, ponieważ sieci i magazyny nie służą do wydobycia gazu ziemnego. Należy raczej jedynie sprawdzić, czy wydobycie gazu ziemnego do celów handlowych przekracza wartość progową 500 000 m³ dziennie, czy zatem – jak podnoszą także Niemcy i Polska – ilość wydobycia sond względem odwiertów ma istotny charakter.

15 — Wyroki: Teckal, C-107/98, EU:C:1999:562, pkt 39; Abraham i in., EU:C:2008:133, pkt 24; Bonnier Audio i in., C-461/10, EU:C:2012:219, pkt 47.

b) W przedmiocie wyznaczenia obszaru

52. W dalszej kolejności powstaje pytanie, jakie sondy należy uwzględnić przy określaniu ilości wydobywania.

53. Należy się zgodzić z Polską i Komisją, że zasygnalizowane przez Verwaltungsgerichtshof ograniczenie do obszaru gminy nie jest odpowiednim kryterium. Takie administracyjne wyznaczenie obszaru gminy niekoniecznie pozostaje bowiem w związku z wyznaczeniem obszaru przedsięwzięcia lub zakresu jego oddziaływania na środowisko. Obszar gminy może okazać się zbyt ograniczony lub zbyt rozszerzony. Może też pokrywać się tylko częściowo z obszarem przedsięwzięcia.

54. Ponieważ ilość wydobywania oddaje skalę wydobywczą przedsięwzięcia, przekonuje raczej polska propozycja, by uwzględniać wszystkie odwierty połączone technologicznie i geologicznie. Niemcy opisują to pojęciem miejsca wydobywania i także Komisja idzie w tę stronę, definiując przestrzenny obszar przedsięwzięcia funkcjonalnie.

55. Kryteria technologicznego i funkcjonalnego połączenia odwiertów w miejscu wydobywania nie mogą zostać w przedmiotowym postępowaniu dokładniej skonkretyzowane ze względu na brak niezbędnych informacji. W szczególności nie można rozstrzygnąć, czy słuszny jest wywód RAG, że każdy odwiert jest pod względem technologicznym i geologicznym wyodrębniony od wszystkich innych przedsięwzięć. Przy takiej ocenie należy jednak brać pod uwagę, że dyrektywa OOS ma szeroki zakres zastosowania i realizuje bardzo daleko idący cel¹⁶. Technologiczne i geologiczne wymogi łączenia nie mogą być zatem zbyt daleko idące, muszą natomiast w stosowny sposób uwzględniać w szczególności możliwość wspólnego oddziaływania odwiertów na środowisko.

c) W przedmiocie wymiaru czasowego

56. Do uwzględnienia pozostaje w końcu nieujęty we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wymiar czasowy. Dla zastosowania pkt 14 załącznika I do dyrektywy OOS nie można bowiem po prostu zsumować ilości wydobywania wszystkich połączonych technologicznie i geologicznie odwiertów rozpoznawczych w jednym miejscu wydobywania.

57. Jak zauważają Niemcy, wartość progową wydobywania na poziomie 500 000 m³ dziennie nawet przy łącznym uwzględnieniu odwiertów można by osiągnąć raczej tylko wtedy, gdyby z tych odwiertów wydobywano gaz ziemny równocześnie, tj. tego samego dnia.

58. Jak ukazuje to pierwsze pytanie, wydobywanie próbne w ramach odwiertu rozpoznawczego ograniczone jest nie tylko pod względem ilościowym, lecz także czasowym. Nawet przy większej liczbie odwiertów wydaje się więc raczej nieprawdopodobne, że przy pomocy wielu takich odwiertów równocześnie dokonywane będzie wydobywanie próbne gazu ziemnego. Jeśli ta ocena jest prawdziwa, niekoniecznie wydaje się, by odwierty rozpoznawcze o maksymalnej dopuszczalnej ilości 250 000 m³ dziennie każdy, także łącznie z innymi odwiertami rozpoznawczymi osiągnęły wartość progową 500 000 m³ dziennie. Jest natomiast wyobrażalne, że dopuszczona ilość wydobywania z odwiertu rozpoznawczego, łącznie z istniejącymi już odwiertami wydobywczymi, osiągnie wartość progową. Warunkiem jest tu jednak technologiczne i geologiczne połączenie odwiertów. Sprawdzenie tego w konkretnym przypadku jest zadaniem sądu odsyłającego lub właściwych władz.

¹⁶ — Zobacz pkt 36 powyżej.

d) Wniosek częściowy

59. Należy zatem odpowiedzieć na tę część trzeciego pytania, iż dla oceny, czy przedsięwzięcie dotyczące wydobycia gazu ziemnego do celów handlowych przekracza wartość progową 500 000 m³ dziennie zgodnie z pkt 14 załącznika I do dyrektywy OOS i z tego powodu wymaga poddania go ocenie oddziaływania na środowisko, musi zostać uwzględnione równoczesne wydobycie z wszystkich połączonych technologicznie i geologicznie odwiertów w jednym miejscu wydobycia.

2. W przedmiocie wymogu oceny dotyczącej odwiertów głębokich

60. Obowiązek dokonania oceny oddziaływania na środowisko może jednak także wynikać z art. 2 ust. 1 oraz z art. 4 ust. 2 i 3 dyrektywy OOS, ponieważ odwiert rozpoznawczy przekraczający głębokość 4000 m należy – niezależnie od ilości wydobycia – uznawać w każdym razie za odwiert głęboki w rozumieniu pkt 2 lit. d) załącznika II.

61. Zgodnie z art. 4 ust. 2 dyrektywy OOS w przypadku przedsięwzięć wymienionych w załączniku II, które mogą mieć znaczące niekorzystne oddziaływanie na środowisko, państwa członkowskie muszą na podstawie ustanowionych przez siebie wartości progowych względem kryteriów ustalić, czy takie przedsięwzięcie musi zostać poddane ocenie oddziaływania na środowisko.

62. W odniesieniu do ustanowienia wartości progowych lub kryteriów dla ustalenia, czy takie przedsięwzięcie musi zostać poddane ocenie oddziaływania na środowisko, art. 4 ust. 2 lit. b) dyrektywy OOS przyznaje wprawdzie państwom członkowskim swobodę uznania. Jest ona jednak ograniczona ustanowionym w art. 2 ust. 1 obowiązkiem poddawania ocenie oddziaływania na środowisko naturalne przedsięwzięć, które między innymi z powodu ich charakteru, rozmiarów lub lokalizacji podlegają ocenie w odniesieniu do ich skutków dla środowiska¹⁷.

63. W związku z tym konieczność dokonania oceny oddziaływania na środowisko może wynikać bezpośrednio z art. 2 ust. 1, art. 4 ust. 2 dyrektywy OOS i załącznika II do niej, jeżeli przedsięwzięcie podlega temu załącznikowi i może mieć znaczące oddziaływanie na środowisko¹⁸. Także właściwe władze krajowe, rozpatrujące wniosek o wydanie zezwolenia na przedsięwzięcie z zakresu załącznika II, muszą dokonać szczególnej oceny kwestii, czy przy uwzględnieniu kryteriów załącznika III do dyrektywy¹⁹ należy dokonać oceny oddziaływania na środowisko²⁰. Ponadto zainteresowane jednostki, jak zresztą pozostałe odpowiednie władze krajowe, powinny móc zapewnić poszanowanie tego obowiązku w zakresie weryfikacji ciężącego na właściwych władzach – w razie potrzeby na drodze sądowej²¹.

64. Dla dokonania oceny, czy odwiert częściowy może mieć znaczące oddziaływanie na środowisko, wstępne wskazania zawiera art. 2 ust. 1 dyrektywy OOS. Obowiązek dokonania oceny dotyczy bowiem zgodnie z tym przepisem przedsięwzięć, w przypadku których szczególnie poprzez ich rodzaj, wielkość lub miejsce realizacji należy się liczyć ze znaczącym oddziaływaniem na środowisko. Nie może zatem chodzić tylko o ilość wydobycia, lecz uwzględnione muszą zostać także inne właściwości przedsięwzięcia, szczególnie zaś miejsce jego realizacji²².

17 — Wyroki: Kraaijeveld i in., EU:C:1996:404, pkt 50; WWF i in., EU:C:1999:418, pkt 36; Salzburger Flughafen, EU:C:2013:203, pkt 29.

18 — Wyroki: Kraaijeveld i in., EU:C:1996:404, pkt 61; Wells, C-201/02, EU:C:2004:12, pkt 65; Salzburger Flughafen, EU:C:2013:203, pkt 41–43.

19 — Zobacz wyrok Salzburger Flughafen, EU:C:2013:203, pkt 28.

20 — Wyrok Mellor, C-75/08, EU:C:2009:279, pkt 51.

21 — Wyrok Mellor, EU:C:2009:279, pkt 58. Kwestia zakresu tego prawa jest w odniesieniu do Austrii przedmiotem zawisłej sprawy C-570/13, Gruber.

22 — Wyrok Abraham i in., EU:C:2008:133, pkt 38.

65. Zgodnie z powyższym nie można wykluczyć, że na podstawie okoliczności konkretnego przypadku, jak chociażby rodzaj odwiertu lub wrażliwość przedmiotowego obszaru, już w przypadku pojedynczego głębokiego odwiertu należy się liczyć ze znaczącym oddziaływaniem na środowisko.

66. Szczególnie w przypadku przedsięwzięć z załącznika II obowiązuje jednak także, że nieuwzględnienie skumulowanego oddziaływania wielu przedsięwzięć nie może w praktyce skutkować tym, iż przedsięwzięcia w całości zostaną wyłączone z obowiązku dokonywania oceny oddziaływania na środowisko, mimo że łącznie mogą mieć znaczące oddziaływanie na środowisko w rozumieniu art. 2 ust. 1 dyrektywy OOS²³. Bowiernie zgodnie z pkt 1 i pkt 2 tiret pierwsze załącznika III przy ocenie takich przedsięwzięć uwzględnić należy przede wszystkim skutki skumulowane i aktualny sposób wykorzystania terenu.

67. Przy ocenie, czy przedsięwzięcie może mieć znaczące oddziaływanie na środowisko, muszą zostać uwzględnione urządzenia, które nie zawsze mają związek z przedsięwzięciem tego rodzaju, dla których obowiązuje to jednak w danym przypadku.

68. Najważniejszymi skumulowanymi oddziaływaniami na środowisko, które należy uwzględniać przy ocenie odwiertu głębokiego, są inne głębokie odwierty, szczególnie takie, które są technologicznie i geologicznie połączone w jednym miejscu wydobywania z ocenianym odwiertem.

69. Poza tym Trybunał stwierdził z tych samych powodów, że przy wstępnej ocenie, czy przedsięwzięcie „[...] przesyłania energii elektrycznej poprzez linie napowietrzne” zgodnie z pkt 3 lit. b) załącznika II do dyrektywy OOS może mieć znaczące oddziaływanie na środowisko, znaczenie może mieć także rozbudowa rozdzielnic. Zakłada to stwierdzenie przez właściwy sąd, że ta rozbudowa jest częścią przedsięwzięcia, które ma na celu przesyłanie energii elektrycznej²⁴.

70. To samo obowiązuje w postępowaniu głównym w odniesieniu do sieci gazociągowych, magazynów gazu ziemnego i innych urządzeń: właściwy sąd względnie właściwy organ musi ustalić, czy te urządzenia należy przyporządkować do tego samego przedsięwzięcia co odwierty rozpoznawcze. Przeciwno temu przemawia okoliczność, że odwiert rozpoznawczy nie powinien być połączony z siecią gazociągową lub magazynem gazu ziemnego, jednakże nie można wykluczyć, że wykonanie odwiertu rozpoznawczego było spowodowane przynajmniej również tym, że przy osiągnięciu pozytywnego skutku złoża gazu w związku z istniejącą infrastrukturą mogą być łatwo eksploatowane.

71. Ponadto w ramach badania wstępnego należy uwzględnić, czy oddziaływanie odwiertów rozpoznawczych w związku z oddziaływaniem innych przedsięwzięć w miejscu realizacji lub w okolicy, takich np. jak sieci gazociągowych i magazynów gazu ziemnego, może mieć większą wagę niż przy ich braku.

72. Ostatecznie, w świetle argumentacji Marktgemeinde należy przypomnieć, że może także istnieć obowiązek do uzupełnienia oceny oddziaływania na środowisko w ramach późniejszego zezwolenia. Gdyby się bowiem miało okazać, że od czasu wejścia w życie dyrektywy OOS przeprowadzono roboty lub interwencje materialne, które jako przedsięwzięcie w rozumieniu dyrektywy wymagałyby dokonania oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli ta ocena nie została przeprowadzona w ramach wcześniejszego stadium postępowania w sprawie zezwolenia, to przy udzielaniu późniejszego zezwolenia wskazane jest uwzględnienie tego i zapewnienie praktycznej skuteczności tej dyrektywy poprzez przeprowadzenie takiej oceny przynajmniej na tym etapie²⁵. Tak jest przynajmniej w przypadku odwiertu rozpoznawczego wówczas, gdy jest on technologicznie i geologicznie połączony w jednym miejscu wydobywania z wcześniejszymi przedsięwzięciami lub gdy wspólne przedsięwzięcie tworzy z nim inna, utworzona wcześniej infrastruktura.

23 — Zobacz pkt 40, 43 niniejszej opinii.

24 — Wyrok Iberdrola Distribución Eléctrica, EU:C:2014:188, pkt 29.

25 — Wyrok Brussels Hoofdstedelijk Gewest i in., EU:C:2011:154, pkt 37.

73. Na drugą część pytania trzeciego należy zatem odpowiedzieć, że dla dokonania oceny, czy odwiert głęboki stosownie do art. 2 ust. 1 oraz art. 4 ust. 2 i 3 dyrektywy OOS w związku z pkt 2 lit. d) załącznika II do niej może mieć znaczące oddziaływanie na środowisko i czy z tego względu należy go poddać ocenie oddziaływania na środowisko, należy uwzględnić między innymi oddziaływanie wszystkich połączonych technologicznie i geologicznie odwiertów w jednym miejscu wydobywania, oddziaływanie wszelkich innych urządzeń połączonych z odwiertami w ramach jednego przedsięwzięcia oraz kumulację jego oddziaływania wraz z innymi przedsięwzięciami w miejscu realizacji lub w okolicy.

V – Wnioski

74. Z tego względu proponuję Trybunałowi, aby na wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym udzielił następującej odpowiedzi:

- 1) W przypadku ograniczonego zarówno pod względem czasowym, jak i ilościowym próbnego wydobywania gazu ziemnego, dokonywanego w ramach odwiertu wykonanego w celu zbadania opłacalności stałego wydobywania gazu ziemnego na skalę przemysłową, nie chodzi o „wydobycie [...] gazu ziemnego do celów handlowych” w rozumieniu pkt 14 załącznika I do dyrektywy 85/337/EWG w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne, zmienionej dyrektywą 2009/31/WE.
- 2) Przy dokonywaniu oceny, czy głęboki odwiert zgodnie z art. 2 ust. 1, jak również art. 4 ust. 2 i 3 dyrektywy 85/337, zmienionej dyrektywą 2009/31, w związku z pkt 2 lit. d) załącznika II domoże mieć znaczące oddziaływanie na środowisko i czy z tego względu należy go poddać ocenie oddziaływania na środowisko, muszą zostać między innymi uwzględnione oddziaływania wszystkich technologicznie i geologicznie połączonych odwiertów w jednym miejscu wydobywania, oddziaływania wszelkich innych urządzeń połączonych z odwiertami w ramach jednego przedsięwzięcia oraz kumulacja jego oddziaływania wraz z innymi przedsięwzięciami w miejscu realizacji lub w okolicy.

75. Na wypadek gdyby Trybunał przy udzielaniu odpowiedzi na pytanie pierwsze doszedł do innego wniosku, powinien udzielić odpowiedzi zaproponowanej w ppkt 2 jako ppkt 4, a także udzielić następującej odpowiedzi na pytanie drugie i na pierwszą część pytania trzeciego:

- 2) Punkt 14 załącznika I do dyrektywy 85/337, zmienionej dyrektywą 2009/31 stoi na przeszkodzie przepisom prawa krajowego, które przy wydobywaniu gazu ziemnego nie wiążą wymienionych w tym punkcie wartości progowych z „wydobyciem na sondę”.
- 3) Przy ocenie, czy przedsięwzięcie wydobywania gazu ziemnego do celów handlowych przekracza wartość progową 500 000 m³ dziennie, stosownie do pkt 14 załącznika I do dyrektywy 85/337, zmienionej dyrektywą 2009/31, i z tego względu wymaga poddania go ocenie oddziaływania na środowisko, należy uwzględnić równoczesne wydobywanie z wszystkich połączonych technologicznie i geologicznie odwiertów w jednym miejscu wydobywania.